

ANWB fietsroute 12 Spinolaroute

59 km

In de strijd van de Noordelijke Nederlanden tegen Spanje is Breda regelmatig inzet geweest van gevechten tussen beide legers. In 1567 werd de stad veroverd door de Spanjaarden. In 1590 viel de stad weer in handen van de Staatsen dankzij de list met het turfschip. Onder leiding van Ambrosio Spinola belegerden de Spaanse troepen in 1624 de stad. Er werden twee linies rond de stad opgeworpen met op regelmatige afstand schansen en redoutes (kleine schansen). Na een beleg van elf maanden nam Spinola in 1625 de stad in.

De Mark ten zuiden van Ulvenhout (foto Ad Snelderwaard)

STVRT

1 Van de Spaanse belegeringswerken is in het huidige landschap weinig terug te vinden. Bij de *Kleine Schans* blokkeerden de Spanjaarden de toegang tot de stad via de Mark. Bij nadering van de vijandelijke (= Staatse) troepen kon de rivier worden afgesloten.

3 De *Vrachelse Heide* is een voormalig heidegebied dat grotendeels bebost is met grove dennen. Het terrein is reliëfrijk

2 Staatsbosbeheer heeft ter hoogte van de *Linie van de Munnikenhof* paddenpoelen aangelegd voor de instandhouding van amfibieën. Vroeger waren de veedrinkplaatsen de ideale voortplantingsplaatsen voor de gewone pad, bruine kikker, boomkikker en kamsalamander. Met het verdwijnen hiervan werden deze dieren

▼ Een deel van de route (*Hartelweg-Zwarte Dijk*) is onverhard.

P Terheijden *Dorpsplein*. Teteringen *Willem Alexanderplein*. Ginneken (Breda) *Schoolakkerplein* (50 m van route).

☑ **Den Hout** Het Pannekoekershuis, *Ruiterspoor* 71 (apr - sep dagelijks, okt - mrt ma. gesloten). **Teteringen** De Boskabouter, *Meerberg* 41 (apr - sep dagelijks vanaf 10.00 uur, okt - mrt gesloten, di. en do. vanaf 16.00 uur, wo. en vr. vanaf 13.00 uur, za. vanaf 12.00 uur en zo. vanaf 9.30 uur).

Breda rond *Ginnekenmarkt*; De Kogelvanger, *Galderseweg* 55; De Boswachter (Mastbos), *Huisdreef* 4 (di. gesloten, open vanaf 9.00 uur).

en bezit enkele open stuifzand-terreinen met ronde tot ovale depressies.

4 In de hoek tussen de Mark en het Markkanaal ligt in een bosachtig terrein de *Spinolachans*. De schans werd aangelegd op de Hartelberg, een zandkop te midden van de kleigronden en had als taak de toegang tot de stad via de Mark te bewaken. Ten noorden van de Hartelberg lag het gehucht Hartel dat nu verdwenen is. Ten oosten van de schans ligt de polder De Vucht. In deze polder werd sinds 1314 turf gestoken die via een turfvaart werd afgevoerd. Over de Zwarte Dijk liepen de paarden die de schuiten voorttrokken.

6 De driehoekige Ginnekenmarkt is het hart van 'het Ginneken'. Het dorp werd in 1942 bij Breda gevoegd. *Kasteel Bouvigne* ontstond in drie fasen vanuit een omwaterd huis uit de 16e eeuw. Het huidige karakter is grotendeels 17e-eeuws, afgezien van latere wijzigingen. Het kasteel is in gebruik bij het Waterschap Brabantse Delta en niet te bezichtigen. De tuinen zijn wel opengesteld (ma. - vr. 9.00 - 16.00 uur).

in hun bestaan bedreigd. Oorspronkelijk lag hier een Spaans verdedigingswerk maar in 1701 legde Menno van Coehoorn hier de Linie van de Munnikenhof aan.

5 In 1637 veroverde Frederik Hendrik *Breda* definitief op de Spanjaarden. De stad behield zijn militaire karakter. Toen de Republiek zich in 1682 tegen de aanvallen van de Fransen moest verdedigen, werd de vesting na een ingrijpende verbouwing versterkt. Pas in 1870 werd de vesting Breda opgeheven waarna de stadswallen werden geslecht. Alhoewel de militairen grote stukken terrein behielden, kwam er binnen de singels ruimte vrij voor woningbouw en buiten de singels voor industriële activiteiten.

7 Het *Mastbos* ligt in het dal van de Mark en de Aa of Weerjts. Al in de 16e eeuw werden hier dennenbossen aangeplant op de heidevelden – mast is het Brabantse woord voor den. Het Mastbos is een druk bezocht recreatiebos met speelweiden, picknickplaatsen, bosrestaurant en het informatiecentrum Oudhof (open: zo 11.00 - 16.00 uur, vaker tijdens zomervakantie).

 Terheijden mrt - apr ma. - vr. 7.30 - 8.30 en 16.00 - 18.00 uur za. - zo. 12.00 - 18.00 uur, mei - okt ma. - vr. 7.30 - 8.30 en 12.00 - 20.00 uur, za. - zo. 10.00 - 20.00 uur.

 Breda station, tel. 076 - 521 0501.

